PIXEL
een buiten-gewoon beeld

Dysfasie (TOS, ZSTOS) wat is dat ook alweer ?

WAT IS EEN TAALONTWIKKELINGSSTOORNIS ?

Het is een neurocognitieve ontwikkelingsstoornis in het verwerven van taal.

Kinderen met Dysfasie (TOS):

- horen goed
- hebben een normale intelligentie
- leren laat praten
- kunnen klanken, woorden en woordrelaties moeilijk onthouden
- hebben moeite met het zich eigen maken van grammaticale regels
- hebben moeite met uiten en/of begrijpen van taal
- hebben vaak moeite met het uiten van hun emoties
- vinden het moeilijk te plannen en dag of activiteit te organiseren

- DYSFASIE is niet hetzelfde als DYSPRAXIE = moeite hebben met het programmeren, afstemmen en controleren van de spierbewegingen die nodig zijn voor het spreken

VERSCHIL DYSFASIE EN TAALACHTERSTAND ?

- Dysfasie is meer dan taalachterstand. Is niet hetzelfde als een taalachterstand. Niet alle kinderen met een taalachterstand hebben dysfasie

- Taalachterstand kan ontstaan als kinderen te weinig taalaanbod krijgen, onvoldoende ruimte krijgen om zelf te praten, meertalig opgroeien

- Kinderen met dysfasie krijgen de taalontwikkelingsstoornis niet door gebrekkig taalaanbod

- Bij kinderen met dysfasie is er iets mis met het aangeboren taalvermogen en de neurocognitieve functies die de taalverwerving ondersteunen

- Ouders zijn niet verantwoordelijk voor de taalontwikkelingsstoornis van hun kind

- Meertalige kinderen kunnen een taalontwikkelingsstoornis hebben in alle talen die zij spreken. Meertaligheid leidt niet tot dysfasie

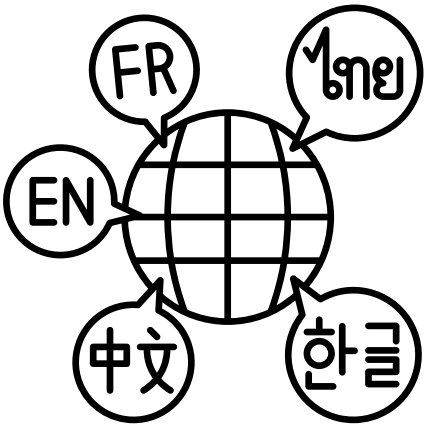

HOE HERKENNEN BIJ PEUTERS ?

Niet alle signalen komen altijd aan bod.

- is opvallend stil tijdens het spelen
- praat weinig, is moeilijk verstaanbaar
- zegt en begrijpt weinig woorden
- begrijpt korte opdrachten niet
- is snel boos of verdrietig als je hem niet begrijpt
- maakt geen goede zinnen
- heeft een eigen brabbeltaaltje
- kan geen gesprekje voeren

HOE HERKENNEN BIJ KINDEREN VAN 4 tot 7 jaar ?

Niet alle signalen komen altijd aan bod.

- spreken in korte eenvoudige zinnen
- moeite met zinsbouw
- moeite met regels voor verbuiging/vervoeging van werkwoorden
- beperkte woordenschat
- woordvindingsproblemen
- zwakke auditieve vaardigheden (rijmen, woordstukjes herkennen, analyse en synthese)
- slechte spraakverstaanbaarheid
- zwakker taalbegrip
- moeite met verhaalopbouw : ongestructureerd, springen van hak op de tak, sluit niet aan bij onderwerp
- taalgebruik en interactie in dagelijkse situaties verlopen moeizaam
- laag zelfbeeld / minder zelfvertrouwen: kind voelt zich niet begrepen, raakt gefrustreerd, stopt met spreken, is erg stil of snel boos, kan agressief of teruggetrokken gedrag vertonen (kan niet goed zeggen wat hij / zij voelt)

- heeft moeite om de aandacht vast te houden
- zal minder snel uit zichzelf een gesprek beginnen
- heeft vaak misverstanden of conflicten met leeftijdsgenoten
- is erg stil

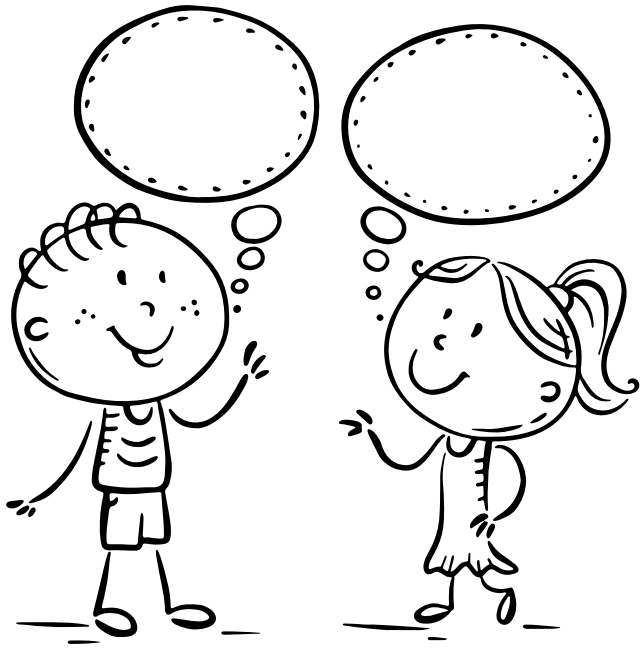

KENMERKEN DIE VAAK VOORKOMEN

PARAFASIE = "ernaast" praten

SEMANTISCHE PARAFASIE

Kinderen zeggen in plaats van het bedoelde woord een woord uit dezelfde 'categorie' bv. bedoeld woord is MES, kind zegt VORK, bedoeld woord was TREIN, kind zegt BUS (er wordt een ander woord met een zekere betekenisverwantschap gebruikt

FONOLOGISCHE PARAFASIE

Kinderen hebben moeite met klanken en volgorde van klanken in woorden. Ze zeggen bv. BONK ipv MOND, SCHOEL ipv SCHOEN, OFANTLI ipv OLIFANT. Kinderen vereenvoudigen hun gesproken taal door klanken weg te laten bv. SLAAP wordt SAAP, of klanken te vergangen bv. SOK wordt TOK

IRRELEVANTE PARAFASIE

Kinderen maken zelf een -onbestaand- woord. Ze zeggen bv. Teevelaar' bij 'schotel' 'Lepelint' bij 'bord' 'Kinglappel' bij 'muis'

BLAH
BLAH!!
BLAH

Heeft Jos 'n TOS?

SIGNALEN VOOR EEN TAALONTWIKKELINGSSTOORNIS (TOS) BIJ KINDEREN

1. Jos spreekt in korte, kromme zinnen

2. Jos heeft moeite met het vinden van de juiste woorden; hij kan niet goed zeggen wat hij voelt

3. Jos begint een gesprek niet uit zichzelf

4. Jos geeft andere antwoorden op je vraag dan je verwacht

6. Jos is niet altijd goed te verstaan

5. Jos vindt het moeilijk om een verhaal te vertellen

7. Er is regelmatig een conflict of misverstand met vriendjes en klasgenoten

8. Mondelinge opdrachten voert Jos niet goed uit

9. Jos heeft moeite om de aandacht vast te houden

WELKE PROBLEMEN OP KLASVLOER ?

Taaldomein	Taalniveau	Receptief	Expressief
Taalvorm	Fonologie	Auditieve verwerkingsproblemen, verkeerd klankbeeld	Verbale dyspraxie Kind heeft problemen met het programmeren, afstemmen en controleren van de spierbewegingen die nodig zijn voor het spreken
	Morfologie	Kind merkt niet dat werkwoorden in verschillende tijden kunnen staan	Incorrect verbuigen en vervoegen van (werk)woorden
	Syntaxis	Kind begrijpt alleen enkelvoudige zinnen	Incorrecte woordvolgorde
Taalinhoud	Semantiek	Kleine woordenschat	Woordvindingsproblemen
Taalgebruik	Pragmatiek	Onvoldoende aandacht voor taal	Onvoldoende afstemming in communicatie

Receptief = vaardigheden in luisteren en lezen

Morfologie = leer van woordvorming

Syntaxis = Beschrijft de zinsbouw van een taal: het samenvoegen van woorden in groepen, die op hun beurt als delen van een zin functioneren.

Semantiek = betekenis

Pragmatiek = betekenisaspecten in taal die te maken hebben met het gebruik van taal binnen een natuurlijke context

WELKE PROBLEMEN OP KLASVLOER ?

- Moeite met het volgen van mondelinge instructies. Hierdoor gaan ze minder snel participeren.
- Moeite met tijdsbegrippen (woordenschat: straks, voor, na, later, vroeger, gisteren, morgen, ...) en daardoor ook tijdsbesef.
- Moeite met het verwerken van auditief aangeboden informatie
- Onvoldoende begrijpen wat gezegd wordt, vooral abstracte woorden en complexe opdrachten
- Moeite met talige geheugenstof: feiten, woordenschat

WELKE PROBLEMEN OP KLASVLOER ?

TECHNISCH LEZEN

- spellend / anticiperend lezen
- weinig woordherkenning
- traag tempo

BEGRIJPEND LEZEN

- weinig woord-, zins en tekstbegrip

SPELLING

- Moeite met auditief analyseren van de woorden
- Moeite met onthouden van spellingregels

WERO

- weinig woord-, zins en tekstbegrip

WISKUNDE

- Moeite met automatisatie
- Moeite bij talige opdrachten

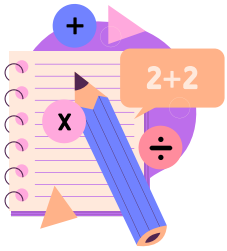

WELKE PROBLEMEN OP KLASVLOER ?

SPREEKOPDRACHTEN

- Weinig woordenschat
- Foute zinsconstructies
- Weinig samenhang in het verhaal

SOCIAAL

- Minder inbreng tijdens groepswerken
- Moeite met inschatten van sociale situaties
- Verminderd zelfvertrouwen

WELKE PROBLEMEN OP KLASVLOER ?

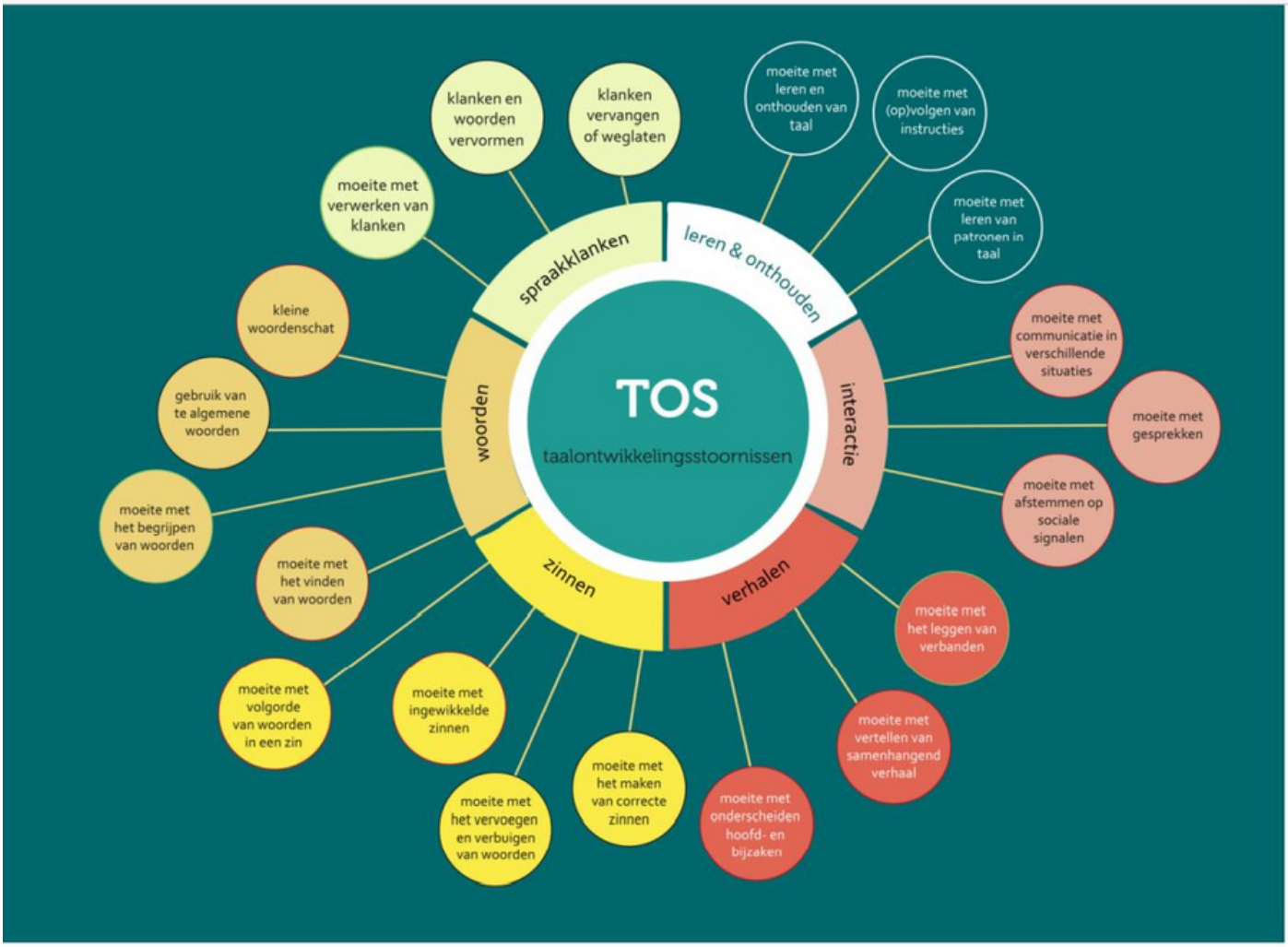

WAT KAN JE BETER NIET DOEN?

- Te nadrukkelijk verbeteren wat het kind zegt
- Zelfde eisen stellen als aan andere kinderen
- Fouten herhalen
- Ironie gebruiken
- Veel woordspelletjes gebruiken

- Praatstress verhogen door bvb. veel directe vragen te stellen
- Veel geheugenstof geven (vb. lange gedichten)
- Onverwachts individueel luidop laten lezen
- Veel informatie tegelijk geven
- Lange instructies geven
- Alle spellingsfouten aanrekenen

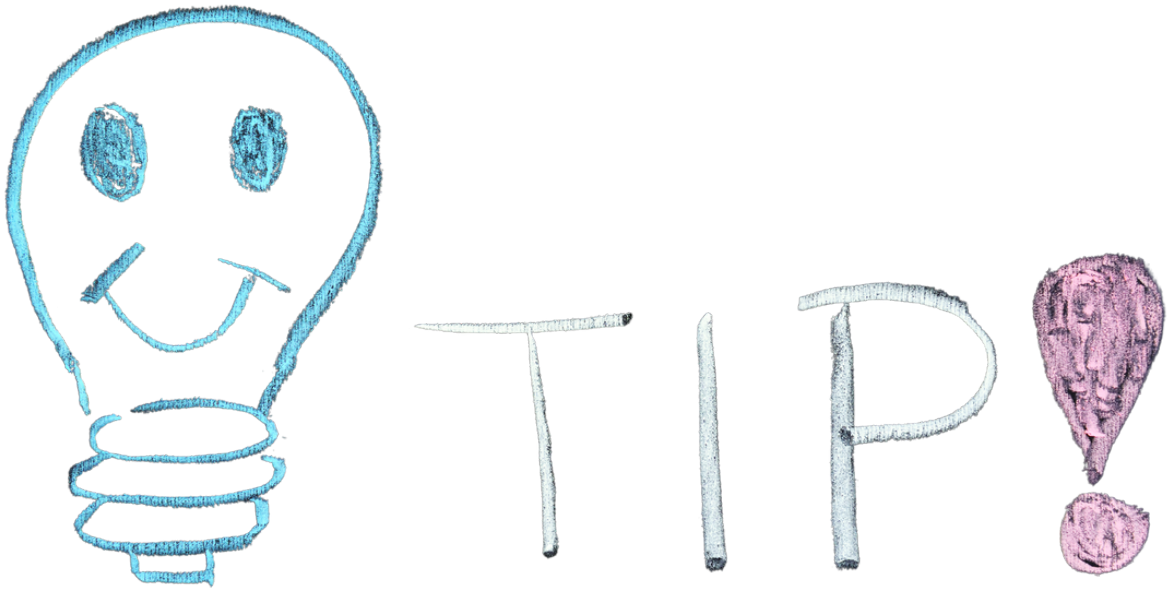

Er zijn checklists opgemaakt door het ondersteuningsteam Pixel. Deze zijn opgemaakt voor leerkrachten kleuter, lager of secundair en kunnen gehanteerd worden in de klas.

Indien je graag tips wil voor in de klas, kan je deze terugvinden in de checklists. Vraag ernaar bij de ondersteuner.

Filmpjes met uitleg over TOS/7STOSS/DYSFASIE